

MATYLDA WDOWIARZ-BILSKA*

TECH GATE – „SERCE” DONAU CITY: PARK TECHNOLOGICZNY W CENTRUM MIASTA

TECH GATE – "THE HEART" OF DONAU CITY: TECHNOLOGY PARK IN THE CITY CENTRE

Streszczenie

Przykład wiedeńskiego Tech Gate wskazuje na rolę i znaczenie parku technologicznego w procesie budowy współczesnego centrum miejskiego, szczególnie w kształtowaniu tożsamości i wizerunku miasta jako ośrodka nowoczesnego i innowacyjnego. Obecność czynników charakterystycznych i niezbędnych dla funkcjonowania centrum zapewnia parkowi atrakcyjne środowisko miejskie wpływające na warunki rozwojowe i kreację sieci kontaktów interpersonalnych. Lokalizacja Tech Gate nie tylko przynosi korzyści, ale również wymusza innowacyjne podejście do projektowania parku technologicznego. Efektem tego działania są atrakcyjne w formie i wyrazie obiekty parku, który nadaje symboliczne znaczenie całej dzielnicy i jest miejscem szczególnym, identyfikowalnym w strukturze miasta.

Słowa kluczowe: park technologiczny, centrum miasta, Donau City

Abstract

Viennese Tech Gate shows the role and the significance of a technology park in the process of constructing a modern municipal centre, especially with respect to shaping the identity and the image of the city as an innovative centre. The presence of factors which are characteristic and indispensable for the city centre are ensured by attractive municipal environment influencing conditions of development and creation a network of interpersonal contacts. The location of Tech Gate not only brings benefits, but also forces an innovative approach to designing technology parks. The result of this activity are park facilities attractive in form and expression, which give a symbolic meaning to the entire district and is a special place, identifiable in the city structure.

Keywords: technology park, city centre, Donau City

* Dr inż. arch. Matylda Wdowiarz-Bilska, Instytut Projektowania Miast i Regionów, Wydział Architektury, Politechnika Krakowska.

1. Wstęp

Początkowo parki technologiczne lokalizowano w obszarach peryferyjnych i terenach podmiejskich dużych miast i metropolii, co wynikało w dużej mierze z czynników ekonomiczno-społecznych oraz uwarunkowań przestrzennych. W ostatnich latach zauważa się tendencję do osadzania parku technologicznego w tkance śródmiejskiej, w tym również w centrum miasta. Obserwowane zjawisko pozwala uznać park technologiczny za jeden z elementów budujących i ożywiających współczesne centrum miejskie. Taka lokalizacja parku technologicznego zapewnia mu doskonałe warunki rozwojowe oraz wpływając na formę i powiązania, kształtuje jego nowoczesny model przestrzenny.

2. Tech Gate – „serce” Donau City

Park technologiczny Tech Gate jest jednym z elementów krystalizujących nową oś rozwoju urbanistycznego Wiednia, stanowiąc ważne miejsce w centrum nowoczesnej dzielnicy biznesowej Donau City rozwijanej na wyspie. Zagospodarowanie wyspy w ramach rekultywacji składowiska odpadów rozpoczęto w latach 60. od budowy wieży (Donauturm), centrum sportowego oraz parku (Donaupark) w celu organizacji wystawy ogrodniczej WIG 64. W latach 1973–1979 powstał na tym terenie futurystyczny zespół UNO City¹, projektu Johanna Stabera, składający się z sześciu biurowców o rzucie w kształcie litery „Y” otaczających niski cylindryczny budynek centrum konferencyjnego. W celu poprawy dostępności tego obszaru zrealizowano most Reichsbrücke (1976), który stał się ważnym elementem infrastruktury transportu w skali miasta, oraz doprowadzono linię metra (1982). Po fiasku projektu Expo’95, przewidzianego na terenach położonych pomiędzy Dunajem a UNO City, sporządzono plan rozwoju tego obszaru², który stał się podstawą realizacji nowej struktury. Ze względu na spójność przestrzeni, intensywność zabudowy, liczbę użytkowników, wielofunkcyjność programu użytkowania³ oraz nowoczesność rozwiązań powstająca tkanka ma charakter centrum miejskiego. Główną ideą koncepcji, przewidzianej do realizacji do 2012 r., jest trójpoziomowa, pionowa segregacja ruchu⁴. W realizacji projektu Donau City, rozpoczętego w 1995 r. uczestniczą słynni architekci, tacy jak Dominique Perrault, Hans Hollein, Arata Isozaki, Gustav Peichl, Adolf Krischanitz, Roman Delugan, Heinz Neumann, Michael Loudon, Wilhelm Holzbauer. Realizowane przez nich wieżowce – architektoniczne dzieła – stają się współczesnymi znakami w strukturze Wiednia, świadczą o jego nowoczesnym i dynamicznym obrazie. Ze względu na walory funkcjonalne, komunikacyjne i kompozycyjne Tech Gate zajmuje centralne miejsce w założeniu, dzięki położeniu przy skrzyżowaniu dwóch głównych ciągów pieszych Donau City. Pierwszy z nich, przechodzący pod budynkiem parku technologicznego, prowadzi ze stacji metra na nadbrzeże Dunaju i nanizany jest na oś kompozycyjną założenia ukierunkowaną na jedną z lokalizacji Uniwersytetu Wiedeńskiego i wzgórza otaczające miasto. Drugi ciąg wiąże plac – taras widokowy na Stary Wiedeń – z zespołem rezydencjonalnym Donau City i Donaupark. Charakterystyczny obiekt parku technologicznego decyduje o tożsamości nowej dzielnicy i buduje jej współczesny *image* jako ważnego miejsca dla rozwoju austriackiej innowacyjności i zaawansowanych technologii.

3. Brama współczesnego miasta

Powołanie parku technologicznego Tech Gate związane jest ze strategią rozwoju Wiednia ukierunkowaną na wzmocnienie działań innowacyjnych w sektorze high-tech. Inicjatorem jego powstania były władze lokalne i centralne⁵, a proces realizacyjny prowadzono, opierając się na partnerstwie publiczno-prywatnym. Park funkcjonuje od 2002 r., osiągając duże sukcesy, o czym świadczy liczba i różnorodność osiedlonych w nim instytucji⁶.

Lokalizacja w nowoczesnym centrum miejskim o charakterze biznesowym sprawia, że Tech Gate ma bardzo dobrą dostępność komunikacyjną dzięki dojazdowi do parkingu bezpośrednio z sieci głównych ulic miejskich powiązanych z pobliską autostradą oraz przystankom metra i autobusu w bliskim sąsiedztwie zespołu. Charakter i sposób zagospodarowania Donau City ma także duże znaczenie dla kształtowania atrakcyjnego otoczenia parku technologicznego, co jest związane z wysoką jakością środowiska miejskiego, pięknem architektury, obecnością przestrzeni publicznych i terenów zieleni urządzonej. Bliskość historycznej tkanki, obecność rzeki oraz zieleni nadbrzeżnej i parkowej tworzy scenię dla niecodziennych, atrakcyjnych widoków. Dodatkowo różnorodność funkcjonalna Donau City i jego otoczenia, przejawiająca się szerokim zakresem usług administracji, finansów, nauki, kultury, handlu, rozrywki i rekreacji, a także koncentracją firm oraz różnych instytucji, sprawia, że otoczenie Tech Gate, silnie związanego z siecią miejskich przestrzeni publicznych, charakteryzuje się środowiskiem sprzyjającym powstaniu innowacji i sieci kontaktów.

Ze względu na niewielkie tereny rozmiary park nie stanowi wyodrębnionego założenia urbanistycznego, w którym możliwa byłaby kreacja przestrzeni społecznych służących stymulacji współpracy. W Tech Gate takie przestrzenie mieszczą się wewnątrz budynku w postaci przystosowanych do dowolnej aranżacji sal spotkań, holi i kawiarni, usytuowanych na najwyższych piętrach wieżowca z pięknym widokiem na Dunaj i Wiedeń. Kreacja atrakcyjnych przestrzeni wspólnych wewnątrz budynku oraz formowanie przestrzeni bez zbędnej komunikacji w myśl idei „krótkich powiązań” stanowią dwie zasady, na których autorzy Tech Gate, Wilhelm Holzbauer i Sepp Frank, oparli rozwój parku technologicznego. Zespół Tech Gate został zaprojektowany w formie biurowców o atrakcyjnej formie i rozwiązaniach architektonicznych. Założenie parku technologicznego składa się z dwóch powiązanych ze sobą budynków o układzie horyzontalnym i diagonalnym, które tworzą kompozycyjną i funkcjonalną całość. Pierwszy etap (1999–2001) rozwoju parku obejmował budowę obiektu w formie leżącego wydłużonego siedmiopiętrowego prostopadłościanu oraz podwalin pod wieżowiec. Obiekt ten ma charakter bramy dzięki wycięciu w jego dolnej części prześwitu o wielkości 47 m × 23 m. Budowa tej bramy wiązała się z zastosowaniem unikalnego rozwiązania związanego z montażem konstrukcji w formie mostu opartego na zewnętrznych częściach budynku i realizacją wyższych kondygnacji. Drugi etap (2004–2005) obejmował budowę blisko 90-metrowego wieżowca na rzucie trójkąta. Obiekt ten wraz z sąsiadującym obok biurowcem Andromeda Tower (ok. 100 m, projektu Wilhelma Holzbauera) tworzą dominantę kwartału podkreślającą charakter „bramy”. Planowane dwa wieżowce projektu Dominique’a Perrault, przekraczające 200 m, staną się mocnymi dominantami całego zespołu Donau City i jeszcze silniej podkreślą horyzontalność budynku bramy.

4. Podsumowanie i wnioski

W procesie kreacji współczesnego centrum miejskiego park technologiczny odgrywa ważną rolę, nadając tożsamość i budując nowy, innowacyjny wizerunek obszaru. Centrum takie oferuje parkowi doskonałe warunki rozwojowe dzięki dobrej i zróżnicowanej obsłudze komunikacyjnej, atrakcyjnemu środowisku miejskiemu umożliwiającemu kreację gęstej sieci kontaktów interpersonalnych. Zespół Tech Gate jest najważniejszym elementem założenia Donau City, jego tętniącym życiem „sercem”, węzłem aktywności, spajającym główne kierunki powiązań. Park technologiczny jest silnie związany z krzyżującymi się w jego sąsiedztwie ciągami pieszymi i placami, na które nanizano najważniejsze pod względem estetycznym i kompozycyjnym obiekty Donau City. Pełna integracja kompozycyjna, funkcjonalna i przestrzenna budynków parku technologicznego z tkanką miejską sprawia, że nie wyodrębnia się on jako samodzielna jednostka, a jego granice są niewyczuwalne. Lokalizacja w centrum miasta wpływa na kształt przestrzenny parku, ograniczając jego wymiar do pojedynczych budynków, o wysokiej jakości rozwiązaniach estetycznych i architektonicznych. Ukształtowanie obiektu Tech Gate w postaci bramy nadaje całemu założeniu parku technologicznego symboliczne znaczenie, związane zresztą z jego nazwą. Horyzon-

talny obiekt–brama stanowi element kompozycyjny, którego rolę w całym założeniu podkreśla zespół wieżowców w jego sąsiedztwie. Poprzez ukierunkowanie ciągu pieszego przechodzącego przez Tech Gate na odległy zespół uniwersytecki oraz panoramę starego Wiednia brama staje się symbolem przejścia do nowoczesnego miasta, którego rozwój opiera się na wiedzy i technologii. Stojąc w niej, w „sercu” parku technologicznego i „sercu” nowej dzielnicy, odczuwa się ciągłość przestrzenną i silny związek pomiędzy miastem historycznym i współczesnym, których kompozycyjnym łącznikiem jest obiekt Tech Gate.

Lokalizacja parku technologicznego w prestiżowym i ważnym dla kompozycji miasta obszarze jest świadomą decyzją planistyczną. Wykorzystanie zasad kompozycji w celu wyeksponowania ważnego elementu struktury przestrzennej podnosi prestiż i atrakcyjność parku, a jednocześnie reklamuje miasto jako ośrodek nowoczesnej gospodarki i wiedzy.

Przypisy

¹ UNO City, czyli Viena International Center, jest obszarem eksterytorialnym i mieści biura ONZ.

² Masterplan Donau – City, Wiedeń 1992, autorzy: Adolf Krischanitz i Heinz Neumann.

³ W programie funkcjonalnym Masterplanu, przewidzianego dla 3500 mieszkańców i 12 000 pracowników, założono realizację zabudowy biurowej i handlowej (70%), mieszkaniowej (20%) oraz kultury i rozrywki (10%).

⁴ Poziom nadziemny „0” przewidziano dla pieszych i rowerzystów, poziom podziemny „-2” przeznaczono dla ruchu samochodowego, a przestrzeń pomiędzy tymi warstwami (10 m) zagospodarowano na potrzeby infrastruktury technicznej.

⁵ Miasto Wiedeń oraz Ministerstwo Komunikacji, Innowacji i Technologii.

⁶ W pierwszym roku działalności w parku osiedliło się 30 firm. W 2008 r. ich liczba oscyluje w granicach 50. Wśród osiedlonych instytucji są ośrodki badawcze, jednostki naukowe, agencje regionalne i centralne, organizacje finansowe, a przede wszystkim firmy rozwijające technologie informatyczne, telekomunikacyjne i medyczne.

1. Introduction

Initially, technology parks were located in peripheral areas and in suburban territories of large cities and metropolises. In the recent years, it has been possible to notice a tendency for locating technology parks within the city structure, including the city centre. The observed phenomenon allows for considering a technology park as one of the elements building and reviving the contemporary municipal centres. Such location of a technology park ensures excellent conditions of development and, by influencing the form and ties, shapes its modern spatial model.

2. Tech Gate – the heart of Donau City

Technology park Tech Gate is one of the elements crystallising the new axis of urban development of Vienna, constituting an important place in the centre of Donau City, a modern business district. The management of the island within the framework of reclamation of a landfill site was begun in the 1960's by construction of a tower (Donauturm), a sports centre and a park (Donaupark) in order to organise gardening exhibition WIG 64. Between 1973 and 1979, a futurist complex of UNO City¹ – design of Johann Staber, was built in this area, comprising six office buildings with projection in the shape of letter "Y", surrounding a cylindrical conference centre. In order to improve accessibility of this

area, Reichsbrücke (1976) bridge and the underground (1982) were built. After the fiasco of Expo'95 project scheduled in the area of Donau City, a development plan for this area was drafted². It became a basis for implementation of the new structure. Due to the cohesion of the area, intensity of development, number of users, multi-functionality of the use programme³ and modernity of connections, the created network has a structure similar to a city centre. The main idea of the concept is a three-level vertical traffic's segregation⁴. Such famous architects as Dominique Perrault, Hans Hollein, Arata Isozaki, Gustav Peichl, Adolf Krischanitz, Roman Delugan, Heinz Neumann, Michael Loudon and Wilhelm Holzbauer participate in the implementation of the Donau City project, commenced in 1995. High-rise buildings designed by them – architectural works of art – become modern landmarks in the structure of Vienna, testifying to its modern and dynamic image.

On account of functional, communication and compositional values, Tech Gate occupies a central place in the project, thanks to its location at the crossing of two main pedestrian thoroughfares. The first of them, running under the building of the technology park, leads from the underground station to the bank of the Danube and it is the compositional axis of the project, directed towards University of Vienna location and the hills surrounding the city. The second thoroughfare connects the square (a viewing deck onto the Old Vienna) with the residential complex of Donau City and Donau Park. The characteristic facilities of the technology park determine the identity of the new district and build its modern image as an important place for development of Austrian innovativeness and advanced technologies.

3. Gate of the modern city

Establishment of technology park Tech Gate is related with development strategy of Vienna guided by improvement of innovative activities in the high-tech sector. The initiator of its establishment were local and central authorities⁵, and the implementation process was conducted on the basis of public and private partnership. The park has been operating since 2002, achieving significant successes, which is testified by the number and the variety of settled institutions⁶.

Location in a modern municipal centre with business character ensures that Tech Gate has very good communication accessibility thanks to the access to the parking lot directly from the network of main streets connected with the nearby motorway and the presence of underground stops and bus stops in close vicinity of the complex. The character and the manner of management of Donau City has significant importance for shaping attractive surroundings of the technology park, which is related with high quality of municipal environment, beauty of architecture, presence of public spaces and green areas. The vicinity of the historical section of the city, the presence of the river and riverbank and park greenery creates a scenery for unusually attractive views. Moreover, the functional variety of Donau City and its surroundings, manifested by extensive range of administration, finance, science, culture, trade, entertainment and recreation services, as well as concentration of companies and various institutions ensures that the surrounding areas of Tech Gate, strongly connected with the network of municipal public spaces, are characterised as an environment conducive to creation of innovations and a network of contacts.

The park's small size causes that the creation of social spaces used for stimulating cooperation is not possible. In Tech Gate such spaces are located inside the building in the form of meeting rooms, halls and cafes which can be adapted for any use; they are located at the top floors of a high-rise building with a beautiful view onto the Danube and Vienna. Creation of attractive common areas inside the building and formation of "short connections" constitute two principles upon which the authors of Tech Gate – Wilhelm Holzbauer and Sepp Frank – based the development of the technology park. The Tech Gate complex was designed in the form of high-rise buildings with attractive structures and architectural solutions. The assumption of the technology park comprises two connected buildings with horizontal and diagonal layout which create a compositional and functional whole.

The first stage (1999–2001) of the park development comprised construction of the facility in the form of a lying elongated seven-storey quadratic prism and foundations for the high-rise building. The facility was provided with a gate-like structure by means of an opening cut in its lower section (47 m by 23 m). Construction of the gate was related with application of a unique solution related with the assembly of a bridge-like structure based on external parts of the building and construction of higher storeys. The second stage (2004–2005) comprised construction of approx. 90 m high building on a triangular projection. This facility, along with the nearby office building Andromeda Tower, designed by Wilhelm Hozbauer, create a dominant feature of the district and emphasise the character of the "gate". Two more high-rise buildings exceeding 200 m, designed by Dominique Perrault, will become strong dominant points of the entire Donau City complex; moreover, they will emphasise the horizontal character of the gate structure even more.

4. Recapitulation and conclusions

A technology park plays an important role in the process of creating a modern municipal centre by providing identity and building a new, innovative image of the area. Such a centre also provides the park with excellent conditions of development thanks to good and varied communication services and attractive urban environment enabling creation of a dense network of interpersonal contacts. Tech Gate complex is the most important element of the Donau City project; it is its heart pounding with life, a centre of activity, uniting main directions of ties. The technology park is strongly connected with pedestrian thoroughfares intersecting in its vicinity and squares where most important facilities of Donau City were located. Full compositional, functional and spatial integration of the buildings of the technology park with the city structure ensures that it is not separated as an independent entity, and its borders are imperceptible. Location in the city centre impacts the spatial shape of the park, limiting its dimensions to individual buildings with aesthetic and architectural solutions of high quality.

Tech Gate building in the form of a gate instils the entire complex of technology park with a symbolic meaning related with its name. The horizontal facility – the gate – constitutes a compositional layout, whose role in the entire project is accentuated by the complex of high-rise buildings in its vicinity. By means of directing the pedestrian thoroughfare through the Tech Gate to a distant university complex and the panorama of the old Vienna, the gate becomes a symbol of transfer to the modern city, whose development relies on knowledge and technology. Standing at the symbolic gate, in the heart of the technology park and the heart of the new district, one feels the spatial continuity and strong relation between the historical and the modern city, whose compositional tie is the Tech Gate facility.

Location of the technology park in a prestigious area which is important for the composition of the city is a conscious planning decision. Making use of the composition's principles for displaying an important element of spatial structure increases the park's prestige and attractiveness and at the same time advertises the city as a centre of modern economy and knowledge.

Endnotes

¹ UNO City, i.e. Vienna International Center, is an extraterritorial area and houses UN offices.

² Masterplan Donau – City, Vienna 1992, authors Adolf Krischanitz and Heinz Neumann.

³ The functional programme of Masterplan foreseen for 3500 inhabitants and 12 000 employees provided for implementation of office and commercial development (70%), housing development (20%) and culture and entertainment facilities (10%).

⁴ The above-ground level "0" was foreseen for pedestrians and cyclists, the underground level "-2" is for vehicular traffic and the space between these layers (10 m) was used for the needs of technical infrastructure.

⁵ The city of Vienna and the Ministry of Communications, Innovations and Technology.

⁶ In the first of year of operation, 30 companies settled in the park. In 2008, their number oscillates around 50. Among institutions residing here are research centres, scientific units, regional and central agencies, financial organisations and primarily companies developing IT, telecommunications and medical technologies.

Bibliografia – Bibliography

- [1] Masterplan Donau – City, Wiedeń 1992.
- [2] *Prezentacja Tech Gate w ramach „Dni Wiednia w Krakowie”* – materiały seminaryjne, czerwiec 2003.
- [3] *Tech Gate Vienna* – materiały informacyjne *Vienna, a strong location for the EIT*, broszura informacyjna, Wiedeń 2008.
- [4] W d o w i a r z - B i l s k a M., *Park technologiczny jako element struktury przestrzennej miasta*, praca doktorska, 2007, maszynopis.
- [5] odczyt z: www.wien.gv.at, www.techgate.at, www.holzbauer.com, www.krischanitz.at, www.frank-partner.com, www.unvienna.org.

II. 1. Donau City, Tech Gate, photo. aut.

III. 1. Donau City, Tech Gate, fot. auth.